



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 157/03-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti SANITTRANS, spol. s r. o. v likvidácii, so sídlom Bajzova 6, Žilina, zastúpenej komerčným právnikom JUDr. P. B., so sídlom Ž. vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 407/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo SANITTRANS, spol. s r. o., v likvidácii, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 407/00 porušené bolo.

2. SANITTRANS, spol. s r. o., v likvidácii, priznáva finančné zadostučinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd v Žiline povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2003 doručená sťažnosť SANITTRANS, spol. s r. o. v likvidácii, so sídlom Bajzova 6, Žilina (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej komerčným právnikom JUDr. P. B., so sídlom Ž. vo

veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu v Žiline (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 407/00 pri nariadovaní predbežného opatrenia a v konaní vo veci samej.

Predmetom namietaného konania pred okresným súdom je návrh sťažovateľa o určenie povinnosti splniť záväzkov v časti III./3 zmluvy o poskytovaní dopravnej zdravotnej služby proti odporcovi Nemocnici s poliklinikou Žilina doručený okresnému súdu 22. novembra 1999. Vo vzťahu k uvedenému návrhu predložil sťažovateľ okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorý doručil okresnému súdu 28. decembra 1999. Okresný súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia uznesením č. k. 18 C 407/00-71 z 10. apríla 2000 zamietol. V konaní vo veci samej sa v namietanom konaní v čase podania sťažnosti ešte nerozhodlo, pričom prvé pojednávanie vo veci, ako uvádza sťažovateľ vo svojej sťažnosti, bolo nariadené na 3. júl 2003, t. j. viac ako 43 mesiacov od podania návrhu na začatie konania.

Sťažovateľ uvádza, že doterajší postup okresného súdu namietal ústnou sťažnosťou na prietahy v konaní 3. marca 2003 (k sťažnosti je pripojená kópia úradného záznamu) a keďže nebol s odpoveďou predsedu okresného súdu z 28. apríla 2000 uspokojený, požiadal listom z 8. augusta 2000 o opakované preskúmanie skutočností súvisiacich s doterajším priebehom konania.

Vychádzajúc zo skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ konštatuje, že okresný súd porušil jeho základné právo upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že nečinnosť okresného súdu spôsobila, že sa nemohol brániť obvineniam zo strany odporcu, *„ktoré hraničia s porušením Obchodného zákonníka v zmysle nekalej súťaže a poškodili dobré meno spoločnosti...“*, pričom vzhľadom na neochotu zo strany odporcu, Všeobecnej zdravotnej poisťovne a tiež Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky *„využiť technický potenciál, ktorý spoločnosť vlastnila spolu s pomerne veľkými skúsenosťami, vzhľadom na obrovský počet prevezených pacientov...“*, bol nútený vstúpiť do likvidácie.

Sťažovateľ tvrdí, že nesprávnym postupom súdu a porušovaním jeho základných práv mu vznikla škoda predbežne odhadovaná na 10 500 000 Sk, ako aj morálna ujma poškodením a stratou dobrého mena v hodnote 20 000 000 Sk. Z týchto dôvodov požaduje sťažovateľ priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti rozhodol nasledovne:
„1. Okresný súd v Žiline vo veci konania vo veci samej i návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 18 C 407/00 porušil právo SANITTRANS, spol. s r. o. v Žiline, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

2. Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikazuje Okresnému súdu v Žiline v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku neodkladne konať vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 407/00 a rozhodnúť.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde priznáva spoločnosti SANITTRANS, spol. s r. o. v Žiline primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 000,- Sk (slovom pätnásť miliónov korún slovenských), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť na účet jeho likvidátora MUDr. P. B., B., na účet ..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “.

Ústavný súd návrh predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 157/03-11 z 3. septembra 2003 ho v časti namietajúcej postup okresného súdu v konaní vo veci samej prijal na ďalšie konanie a v časti namietajúcej postup okresného súdu pri nariadovaní predbežného opatrenia odmietol ako podaný oneskorene.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na ústnom pojednávaní. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň požiadal, aby sa vyjadril k sťažnosti a k jej prijatiu.

Právny zástupca sťažovateľa aj predseda okresného súdu sa vyjadrili, že netrvajú na ústnom pojednávaní.

Predseda okresnému súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti okrem iného uviedol: „Súd vo veci priebežne konal, problematické je jedno obdobie, keď navrhovateľ neoznámil dôležitú procesnú skutočnosť o svojej osobe (resp. aj s hmotnoprávnymi účinkami) a súd počas tejto doby nekonal.“.

Predseda okresného súdu pripojil k svojmu vyjadreniu chronológiu úkonov v namietanom konaní a vyjadrenie sudkyne JUDr. G. D., ktorej bola vec pridelená. V tomto vyjadrení sa uvádza:

„Predmetná vec mi bola pridelená zo senátu 18 C s účinnosťou od 15. 1. 2001. Vzhľadom na veľké množstvo nápadu do môjho senátu v rokoch 1999, 2000 nebolo v mojich reálnych možnostiach, aby som vo všetkých veciach priebežne konala, a to aj vzhľadom na zostatky v mojom senáte z predchádzajúcich rokov. V danej veci išlo aj o právne a skutkovo zložitú vec. Pojednávanie z 3. 7. 2003 bolo odročené z dôvodu žiadosti právnej zás. odporcu, nakoľko po predchádzajúcom preštudovaní spisu právna zástupkyňa zistila závalu v doručení predvolania na pojednávanie u navrhovateľa, keď navrhovateľ z procesného hľadiska ani nesplnil svoju povinnosť oznámiť súdu, že vstúpil do likvidácie a zmenil sídlo, právna zástupkyňa nemala k dispozícii listinné dôkazné prostriedky, a taktiež z dôvodu vypracovania písomného vyhotovenia uznesenia o neprípustení zmeny návrhu. Tieto otázky som posúdila ako otázky vedenia konania a pojednávanie som odročila na termín 29. 9. 2003 z dôvodu, že v mesiaci júl boli už plne obsadené termíny v iných veciach a v mesiaci august som čerpala vopred plánovanú dovolenku. Dňa 1. 10. 2003 bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorý bol účastníkom už zaslaný.“.

Zo súdneho spisu sp. zn. 18 C 407/00 zistil ústavný súd nasledovné:

1. *Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 22. novembra 1999.*
2. *Dňa 16. 12. 1999 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby upresnil označenie odporcu.*
3. *Dňa 3. februára 2000 okresný súd vyzval odporcu na oznámenie skutočností súvisiacich so zmluvou o poskytovaní dopravnej zdravotnej služby.*
4. *Dňa 16. februára 2000 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne odporcu.*
5. *Dňa 2. marca 2000 bol spis prevedený z oddelenia „Cb“ do oddelenia „C“ na základe zistenia, že nejde o vzťah medzi podnikateľmi (obchodnoprávnu vec).*
6. *Spis bol pridelený sudkyňi N. T. 27. marca 2000, ktorá uznesením z 27. marca 2000 vyzvala sťažovateľa, aby odstránil vady podania pod hrozbou zastavenia konania, a zároveň požiadala o vyjadrenie právnu zástupkyňu odporcu (vyjadrenie bolo doručené okresnému súdu 31. marca 2000).*
7. *Dňa 10. apríla 2000 okresný súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.*
8. *Dňa 4. mája 2000 podal sťažovateľ odvolanie proti zamietnutiu jeho návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Právna zástupkyňa odporcu sa k odvolaniu vyjadrila v liste doručenom okresnému súdu 19. mája 2000.*
9. *Dňa 22. mája 2000 bol spis zaslaný Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením z 28. júna 2000 uznesenie okresného súdu potvrdil (spis bol vrátený okresnému súdu 26. júla 2000).*
10. *S účinnosťou od 15. januára 2001 bol spis pridelený do senátu JUDr. G. D.*
11. *Dňa 2. marca 2003 právny zástupca sťažovateľa podal návrh na rozšírenie žaloby.*
12. *Dňa 2. júna sudkyňa nariadila pojednávanie na 3. júl 2003.*
13. *Dňa 3. júla 2003 sa konalo verejné pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením nepripustil zmenu návrhu.*
14. *Dňa 29. septembra 2003 doručila právna zástupkyňa odporcu vyjadrenie k návrhu na začatie konania.*
15. *Dňa 1. októbra 2003 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 407/00-126, ktorým sa žaloba navrhovateľa (sťažovateľa) zamietla (v spise nie je záznam o nadobudnutí právoplatnosti rozsudku).*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci spravodlivo a v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

V konaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd zohľadňuje svoju stabilnú judikatúru, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu právnej istoty dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa právneho názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať len také, ktoré smeruje bez zbytočných prieťahov k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka súdneho konania a 3) postup súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Spoužitím uvedených kritérií ústavný súd preskúmal aj doterajší priebeh namietaného konania pred okresným súdom a dospel k týmto záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, nejde podľa názoru ústavného súdu o zložitú vec. Ústavný súd sa nestotožnil s tvrdením sudkyne G. D., že išlo o právne a fakticky zložitú vec. Predmetom namietaného konania je návrh sťažovateľa určiť odporcovi povinnosť splniť záväzok zo zmluvy o poskytovaní dopravnej zdravotnej služby uzavretej medzi sťažovateľom a Nemocnicou s poliklinikou v Žiline ako odporcom. Rozhodovanie takýchto sporov tvorí súčasť štandardnej agendy prvostupňových súdov. Zo súdneho spisu okresného súdu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by umožnila hodnotiť namietané konanie ako fakticky zložitú, a preto podľa názoru ústavného súdu právna ani faktická zložitost' veci nemohla mať negatívny vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

2. Pokiaľ ide o správanie účastníka konania, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by oprávňovali záver, že správanie sťažovateľa negatívne pôsobilo na celkovú dĺžku súdneho konania. Za takúto skutočnosť nepovažoval ústavný súd ani námietku okresného súdu, že neoznámil zmenu svojho sídla a to, že medzičasom vstúpil do likvidácie. Zo súdneho spisu totiž vyplýva, že táto skutočnosť nemala zásadný vplyv na celkovú dĺžku konania.

3. V rámci posledného kritéria ústavný súd zisťoval, či nedošlo k zbytočným prieťahom v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 407/00.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu od podania návrhu na začatie konania, t. j. od 22. novembra 1999, do potvrdenia jeho rozhodnutia o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia krajským súdom, t. j. do 28. júna 2000, resp. 26. júla 2000, keď bol spis vrátený okresnému súdu, ústavný súd konštatoval, že v tomto období nedošlo k zbytočným prieťahom v konaní. Ústavný súd pri tomto konštatovaní vzal do úvahy svoje rozhodnutie pri predbežnom prerokovaní, ktorým sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej

postup okresného súdu pri nariadovaní predbežného opatrenia odmietol ako podanú oneskorene.

Pokiaľ ide o ďalší postup okresného súdu, ústavný súd zistil, že okresný súd nevykonal žiadny úkon vo veci od doručenia spisu z odvolacieho súdu, t. j. od 26. júla 2000, do 15. januára 2001, keď bol spis pridelený do senátu sudkyne G. D.. Po pridelení veci do senátu G. D. okresný súd vo veci nekonal až do 2. júna 2003, keď sudkyňa nariadila verejné pojednávanie. Ústavný súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by ospravedlňovali viac ako 19-mesačnú nečinnosť okresného súdu, a preto označil toto obdobie za obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Ústavný súd zároveň skonštatoval, že skutočnosť, že v čase, keď ústavný súd keď prijímal toto rozhodnutie, už okresný súd vo veci rozhodol, nie je rozhodujúca pre posúdenie, či v konaní došlo k zbytočným prietahom. Pre rozhodovanie ústavného súdu je rozhodujúce to, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo ešte vo veci právoplatne rozhodnuté, a zistenie ústavného súdu, že okresný súd vo veci dlhodobo nekonal bez ospravedlniteľných dôvodov.

Námietku sudkyne G. D., že vzhľadom na nadmerné množstvo pridelených vecí nemohla zabezpečiť plynulé konanie vo všetkých veciach, ústavný súd nezohľadnil s odkazom na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezavádzajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak by sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 81/02, I. US 73/03, II. ÚS 66/03).

III.

Sťažovateľ navrhol vo svojej sťažnosti tiež to, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 407/00 neodkladne konal a rozhodol. Vzhľadom na skutočnosť, že medzičasom okresný súd vo veci už rozhodol, nebolo už aktuálne vyhovieť aj tejto časti návrhu sťažovateľa. Na tom nič nemení skutočnosť, že doposiaľ nie je podľa zistení ústavného súdu rozhodnuté vo veci právoplatne. Ďalšie úkony vo veci, ktoré prichádzajú do úvahy, t. j. prípadné podanie odvolania proti rozsudku okresného súdu a následne prípadné rozhodovanie o ňom na odvolacom súde, totiž nie sú v čase rozhodovania ústavného súdu v dispozícii okresného súdu.

Sťažovateľ sa vo svojom návrhu domáhal aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 15 000 000 Sk (slovom pätnásť miliónov slovenských korún). Vzhľadom na svoje rozhodnutie o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd považoval za potrebné zaoberať sa touto časťou

návrhu sťažovateľa. Keďže zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd vo veci bez ospravedlniteľných dôvodov nekonal viac ako 19 mesiacov, a tým spôsobil sťažovateľovi dlhodobý stav právnej neistoty, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľovi prizná primerané finančné zadosťučinenie.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Vychádzajúc z konkrétnych okolností súvisiacich s priebehom namietaného konania vedeného pod sp. zn. 18 C 407/00 a celkovej dĺžky obdobia, v ktorom podľa zistení ústavného súdu okresný súd bez ospravedlniteľných dôvodov nekonal, a berúc do úvahy tiež skutočnosť, že sťažovateľ zbytočné prietahy svojím konaním nespôsobil, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2003